

‘Rechters moeten vaker medisch advies inwinnen bij UWV-zaken’

ONDERZOEK Voor veel arbeidsongeschikten is het onmogelijk om voor de rechter aan te tonen dat ze echt zo ziek zijn als ze zelf zeggen, stelt arts en onderzoeker Jim Faas.

Dirk Waterval
REDACTIE ECONOMIE

Het is voor veel arbeidsongeschikten een bijzonder lastige opgave: voor de rechter aantonen dat ze écht zo ziek zijn als ze zelf zeggen, om van het UWV de arbeidsongeschiktheidsuitkering te krijgen waar ze recht op hebben. Zij blijken veel meer kans te hebben om hun zaak te winnen als er een onafhankelijk medisch deskundige meekijkt in de zaak, maar lang niet iedereen heeft daar het geld of de energie voor.

Dit is gewoon oneerlijk, concludeert verzekeringarts Jim Faas in het onderzoek waarop hij binnenkort promoveert aan de Vrije Universiteit. Hij interviewde rechters, analyseerde jurisprudentie en tientallen jaren aan data om tot die conclusie te komen.

Voor mensen die niet meer kunnen werken vanwege een ziekte of beperking is er een arbeidsongeschikt-

heidsuitkering van uitkeringsinstansie UWV. Diens artsen oordelen over de gezondheid van de patiënt. Soms kan een rugpatiënt nog best voor 50 procent werken, soms voor 0. De hoogte van de uitkering hangt daar direct mee samen.

Dat artsoordeel valt aan te vechten bij de bestuursrechter – in 2018 gebeurde dit ruim 8.000 keer. Daarna is ook nog hoger beroep mogelijk bij de Centrale Raad van Beroep. “Rechters kijken naar de afwegingen die de verzekeringartsen van het UWV hebben gemaakt. Pas bij ‘gerede’ twijfel daarover zal de rechter besluiten dat er nog een extern deskundige nodig is”, zegt Faas.

“En die gerede twijfel bereikt een patiënt alleen als hij met iets behoorlijks op de proppen komt.” Zonder tegenbewijs gaat de rechter er volgens Faas vanuit dat de verzekeringartsen gelijk hebben. En zal dus geen externe arts invliegen.

Terwijl zo’n deskundige veel verschil maakt. De winkansen van de arbeidsongeschikte schieten erdoor omhoog. Gemiddeld wonnen arbeidsongeschikten vorig jaar zo’n 10 procent van de 8.000 beroepszaken tegen het UWV, blijkt uit cijfers van de instantie zelf. Maar met een extern deskundige erbij stegen die winkansen naar 27 procent in het geval van lichamelijke klachten, en zelfs 50 procent in het geval van psychische.

Van groot belang voor mensen die wel degelijk niet kunnen werken, zegt Faas. Het is alleen heel moeilijk om die twijfel te zaaien bij een rechter, die zelf immers geen arts is. Een eigen behandelend arts heeft te weinig verstand van de relatie tussen ziekte en werk, en is bovendien niet onafhankelijk genoeg.

‘Rechters kijken naar de afwegingen die de verzekeringartsen van het UWV hebben gemaakt’

In beroepszaken tegen het UWV stijgen met een extern deskundige erbij de winkansen fors

Uit Faas’ onderzoek blijkt dat rechters vooral beginnen te twifelen aan het UWV-oordeel als de patiënt een medisch document aanlevert van een onafhankelijke arts. “De prijzen van

zo’n expert-rapport beginnen pas een beetje bij 1000 euro”, zegt Faas. “Wie kan dat betalen?”

Raadsheer Stef van der Kolk van de Centrale Raad van Beroep wil dit beeld iets nuanceren. “In enkele gevallen heeft een arbeidsongeschikte zo’n overtuigend verhaal over waarom het UWV-oordeel niet klopt, dat de rechter of raadsheer alleen al op basis daarvan een extern deskundige in de arm neemt.” In die gevallen is een zelf meegebracht rapport dus niet nodig, al gebeurt dit slechts bij ‘echt hoge uitzondering’.

“Wij kijken altijd of het UWV zijn oordeel voldoende heeft gemotiveerd”, vervolgt Van der Kolk. Ook de diagnose en bevindingen van de eigen behandelend arts neemt hij als raadsheer mee in de overweging. Die eigen arts mag dan niet onafhankelijk genoeg zijn, als zijn bevindingen indruisen tegen dat van de UWV-artsen zal een rechter er volgens Van der Kolk alsnog vaak extra deskundigheid bij halen.

Door een arrest van het Europese Hof van de Rechten van de Mens uit 2015 werd ineens duidelijk hoe weinig rechters geneigd zijn extra medische deskundigheid in te schakelen. Er bestaan sindsdien nieuwe richtlijnen voor de rechtspraak, al hebben die volgens Faas slechts kortstondig tot meer ingevlogen deskundigen geleid.